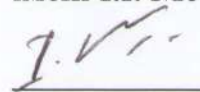

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
рішенням Вченої ради ОНУ
імені І.І. Мечникова
 Голова Вченої ради
проф. Коваль І.М.
(протокол №4 від 17 грудня 2019 р.)

Положення набуває чинності з
1 січня 2020 р.

Ректор ОНУ імені І.І. Мечникова
проф. Коваль І.М.
(наказ №132-02 від 18 грудня 2019 р.)

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПРАВА НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Одеса – 2019

1. Загальні положення

1.1. Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (надалі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Статуту Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова.

1.2. Положення розроблено з метою унормування процесу формування переліку та подальшого вивчення здобувачем вищої освіти навчальних дисциплін із циклу вільного вибору для здобуття освітніх ступенів бакалавр, магістр, доктор філософії.

1.3. Це Положення забезпечує умови для формалізації процедур:

- формування та доведення до відома здобувачів вищої освіти переліку навчальних дисциплін вільного вибору;
- здійснення вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін зі сформованого переліку;
- організації подальшого вивчення обраних дисциплін;
- визнання результатів навчання за обраними дисциплінами.

1.4. Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти (вибіркові навчальні дисципліни) – це дисципліни, які вводяться закладом вищої освіти для більш повного задоволення освітніх і кваліфікаційних запитів особи для потреб суспільства, ефективного використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних потреб тощо, сприяють академічній мобільності здобувача вищої освіти та реалізації його освітніх інтересів.

1.5. Здобувачі вищої освіти мають право обирати вибіркові навчальні дисципліни, що спрямовані на формування окремої компетентності та/або можуть бути об'єднані у певний блок для формування комплексу компетентностей.

1.6. Вибір навчальних дисциплін здобувач вищої освіти здійснює в процесі формування індивідуального навчального плану у межах, передбачених відповідною освітньою програмою (ОП) та робочим навчальним планом, з дотриманням послідовності їхнього вивчення відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця.

1.7. Обсяг вибірових навчальних дисциплін має становити не менше 25% від загального обсягу кредитів ЄКТС ОП: для ОП підготовки бакалавра – не менш як 60 кредитів ЄКТС, для ОП підготовки магістра – не менш як 24

кредити ЄКТС (при загальному обсязі ОП 90 кредитів) або 30 кредитів ЄКТС (при загальному обсязі ОП 120 кредитів), для ОП підготовки доктора філософії – не менш як 12 кредитів ЄКТС (при загальному обсязі ОП 45 кредитів)

1.8. Перелік дисциплін та їх робочі програми розміщують на сайті Університету.

1.9. Обсяг кожної вибіркової дисципліни становить не менше 3-х кредитів.

1.10. Вибіркові навчальні дисципліни, внесені до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, є обов'язковими для вивчення.

1.11. Вибіркові навчальні дисципліни здобувачі вищої освіти можуть, як правило, вивчати:

- для бакалаврського рівня підготовки – на 2-му, 3-му і 4-му курсах;
- для магістерського рівня підготовки – у 1-му, 2-му і 3-му семестрах;
- для освітньо-наукового рівня підготовки – на 1-му та 2-му роках навчання.

2. Забезпечення права здобувачів вищої освіти на вільний вибір дисциплін

2.1. В Університеті використовуються різноманітні шляхи реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін:

2.1.1. Вибір з варіативного складника освітньої програми, на якій навчається здобувач, спеціалізованого блоку дисциплін, який складається переважно з фахових дисциплін, що визначають спеціальну підготовку здобувача вищої освіти у межах обраної освітньої програми та спрямовані на здобуття ним певної спеціалізації й розширення можливостей працевлаштування. Якщо здобувач вищої освіти обрав спеціалізований блок дисциплін, він має прослухати усі дисципліни, включені до нього.

2.1.2. Вибір кількох дисциплін із блоку дисциплін, який охоплює переважно фахові для обраної освітньої програми дисципліни, що дозволяє досягнути поглибленого рівня знань і умінь в окремих розділах майбутнього фаху.

2.1.3. Вибір однієї дисципліни із переліку, що складається з кількох дисциплін, що пропонується на семестр.

2.1.4. Вибір окремих дисциплін з вибіркової частини навчального плану обраної або іншої освітньої програми того ж освітнього рівня та спеціалізованого блоку дисциплін, який складається переважно з фахових дисциплін у межах обраної або іншої освітньої програми.

2.1.5. Вибір окремих дисциплін із обов'язкової або вибіркової частини навчального плану іншої освітньої програми того ж освітнього рівня.

2.1.6. Вибір спеціалізованого пакету дисциплін із вибіркової частини навчального плану (освітньої програми) того ж освітнього рівня, але іншої спеціальності.

2.1.7. Вибір спеціалізованого пакету дисциплін із навчального плану іншої освітньої програми та іншого освітнього рівня. При цьому присвоєння будь-яких додаткових кваліфікацій не передбачається. Необхідною умовою такого вибору є погодження декана (або деканів відповідних факультетів, якщо дисципліну викладають на іншому факультеті).

2.1.8. Вибір окремих дисциплін із вибіркового блоку або блоку обов'язкових дисциплін іншої освітньої програми іншого освітнього рівня. Необхідною умовою є погодження декана факультету (або деканів відповідних факультетів, якщо дисципліну викладають на іншому факультеті).

2.1.9. Вибір навчальних дисциплін в іншому вищому навчальному закладі-партнері за умови реалізації здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність або навчання за програмами подвійного диплома.

2.2. Здобувачеві вищої освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору та запропоновано здійснити повторний вибір у таких випадках:

2.2.1. Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які вибрали навчальну дисципліну чи блок навчальних дисциплін, перевищує максимальну чисельність студентів у групі, встановлену в Університеті. У цьому випадку перевага в першу чергу надається здобувачам вищої освіти, які навчаються на тій самій програмі, на тому ж факультеті, а в наступну чергу – тим здобувачам вищої освіти, які раніше зареєстрували свій вибір.

2.2.2. Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали дисципліну або блок навчальних дисциплін, є меншою за встановлений в Університеті мінімум.

2.2.3. Якщо наслідком вибору навчальної дисципліни здобувачем вищої освіти є передбачувано недостатня для присвоєння академічної кваліфікації кількість кредитів відповідного освітнього рівня.

2.2.4. Якщо наслідком вибору навчальної дисципліни здобувачем вищої освіти є перевищення встановленого максимуму кількості навчальних дисциплін, які студент може опановувати одночасно та/або кількості підсумкових (семестрових) форм контролю.

2.2.5. Якщо в результаті вибору навчальної дисципліни може передбачувано виникнути академічна заборгованість через відсутність необхідного рівня вхідних базових знань та умінь студента. У цьому випадку

декан факультету, на якому навчається студент, може доручити відповідній кафедрі організувати для студента вхідний контроль базових знань, що мають передувати вивченню обраної дисципліни.

2.3. У випадку, якщо здобувачеві вищої освіти відмовлено у здійсненому ним виборі із причин, наведених у п.2.2, йому надається можливість здійснити повторний вибір із переліку тих дисциплін (блоку дисциплін), для вивчення яких уже сформовані мобільні групи (лекційні потоки), що відповідають встановленим вище вимогам.

2.4. Обрані студентом навчальні дисципліни (блоки) затверджує декан факультету, на якому навчається здобувач вищої освіти, як невід'ємний складник індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти (ІНП). Невиконання будь-якої з позицій ІНП є академічною заборгованістю. Зміна здобувачем вищої освіти свого вибору після його затвердження можлива лише за письмової згоди декана факультету; при цьому зміна вибраних дисциплін (блоку дисциплін) після початку навчального семестру, в якому вони викладаються, не допускається взагалі. При прийнятті рішення по заяві здобувача вищої освіти стосовно зміни вибору навчальної дисципліни (блоку) декан факультету керується обмеженнями, зазначеними в п. 2.2, і враховує потенційні негативні наслідки такої зміни для забезпечення надання освітньої послуги за вибором інших здобувачів вищої освіти.

2.5. Після реалізації здобувачами вищої освіти свого права на вільний вибір кафедри, дисципліни яких було обрано, можуть в окремих випадках (наприклад, з огляду на тенденції розвитку галузі, зміни стандартів вищої освіти тощо) запропонувати здобувачам вищої освіти заміну однієї або кількох навчальних дисциплін іншими, за умови отримання згоди здобувачів вищої освіти. Внесення таких змін не може порушувати вимоги щодо формування груп і потоків.

2.6. Якщо здобувач вищої освіти без поважних причин у встановлені терміни не здійснив вибір навчальної дисципліни (блоку), відповідні позиції ІНП формуються за пропозиціями випускової кафедри і затверджуються розпорядженням декана. Відмова здобувача вищої освіти виконувати сформований таким чином ІНП є грубим порушенням навчальної дисципліни і підставою для відрахування з Університету за невиконання навчального плану.

2.7. За результатами вільного вибору дисциплін до ІНП мають бути включені види навчального навантаження, сукупний (обов'язковий і вибіркового складники) обсяг яких (у кредитах ЄКТС) забезпечує виконання річного навчального плану (60 кредитів ЄКТС за денною формою навчання) і переведення його на наступний курс або допуск до підсумкової атестації.

Сформована в результаті реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір дисциплін диспропорція у розподілі кредитів між семестрами не повинна перевищувати 20%. Останнє не стосується випадків, якщо студент навчається за програмами академічної мобільності або подвійного диплома.

2.8. Загальний обсяг обов'язкового та вибіркового складників ІНП, незалежно від шляхів реалізації права на вільний вибір дисциплін, має відповідати освітній програмі, за якою навчається здобувач вищої освіти.

3. Порядок формування і вибору навчальних дисциплін

3.1. Перелік дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти може складатися з двох циклів: циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки. Вибіркові дисципліни професійної підготовки можуть бути сформовані у блоки дисциплін, які мають на меті спеціальну підготовку студента у межах обраної освітньої програми або відповідають сучасним тенденціям розвитку певної галузі економіки. Упродовж накопичення запропонованих кафедрами дисциплін в Університеті може бути створено каталог курсів, який міститиме затверджені робочі програми вибіркового дисциплін, починаючи з 2019.

3.2. Викладання вибіркового дисциплін можуть здійснювати всі кафедри Університету за умов наявності відповідного кадрового, навчально-методичного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

3.3. Завідувачі відповідних кафедр, що пропонують вибіркові дисципліни, забезпечують підготовку навчальних програм та робочих навчальних програм з дисциплін, методичних та організаційних матеріалів, необхідних для вивчення вибіркового дисциплін.

3.4. Пропозиції щодо змін до варіативної частини робочого навчального плану на наступний навчальний рік формуються на випускових кафедрах з урахуванням пропозицій гарантів освітніх програм, студентського самоврядування, роботодавців і державних стандартів. Зміни затверджуються згідно зі встановленим в Університеті порядком і є обов'язковими для виконання науково-педагогічними працівниками університету.

3.5. Положення передбачає такий порядок представлення та вибору вибіркового дисциплін:

3.5.1. Подання кафедрами до відповідного деканату переліку дисциплін або блоків дисциплін та їхніх описів, запропонованих для вільного вибору здобувачів вищої освіти у розрізі навчальних курсів (семестрів). Опис вибіркового навчальних дисциплін має містити: назву дисципліни; кількість

кредитів, кількість годин на її вивчення; перелік компетентностей, на формування яких спрямована навчальна дисципліна; результати навчання; зміст навчальної дисципліни; методи навчання; форми й методи контролю.

3.5.2. Формування загального переліку дисциплін з робочими програмами, представлених кафедрами для вільного вибору здобувачам вищої освіти (за курсами і семестрами).

3.5.3. Складання інструкції для здобувачів вищої освіти щодо особливостей вибору дисциплін, реєстрації та формування груп для вивчення вибіркового навчального дисциплін, а також їх обсягів і кількості у розрізі циклів для формування ІНП на певний семестр. При цьому слід враховувати, що загальний обсяг дисциплін (обов'язкові та вибіркові) у семестрі має становити, як правило 30, а у навчальному році – 60 кредитів ЄКТС.

3.5.4. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з переліками вибіркового дисциплін і блоків, які пропонуються для вибору освітньою програмою, за якою вони навчаються, а також іншими програмами може відбуватися шляхом розміщення на сайті Університету Положення, та переліку запропонованих кафедрами вибіркового дисциплін і їхніх описів та доведення до відома здобувачів вищої освіти, організації зустрічей з представниками кафедр тощо.

3.5.5. Здійснення вибору здобувачами вищої освіти навчального дисциплін зі сформованого переліку та формування мобільних груп здобувачів вищої освіти для вивчення вибраних ними дисциплін за курсами, семестрами, факультетами Університету.

Якщо мобільна група для вивчення вибіркового дисциплін сформована зі здобувачів вищої освіти, що навчаються за однією ОП/спеціалізацією/спеціальністю чи на одному факультеті, її склад затверджується наказом декана відповідного факультету.

Якщо мобільна група для вивчення вибіркового дисциплін сформована зі здобувачів вищої освіти, що навчаються на різних факультетах, її склад затверджується наказом ректора Університету.

4. Організація вільного вибору навчального дисциплін здобувачами вищої освіти

4.1. Деканат факультету, куратори організують ознайомлення здобувачів вищої освіти з порядком, термінами, особливостями формування груп для вивчення навчального дисциплін вільного вибору.

4.2. Здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня здійснюють в деканаті факультету запис на вивчення навчальних дисциплін вільного вибору після зарахування до Університету.

4.3. Запис на блок вибіркових дисциплін здобувач вищої освіти здійснює до 15 березня навчального року, що передує навчальному року, в якому розпочинається вивчення вибіркових дисциплін.

Якщо вивчення вибіркових дисциплін розпочинається в першому або другому семестрі першого навчального року, то запис здійснюється до 15 вересня цього навчального року.

Аспіранти здійснюють запис протягом двох місяців після зарахування, про що роблять відповідні записи в індивідуальному плані роботи.

Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами академічної мобільності або подвійного диплома, процедури вільного вибору дисциплін (пакетів) організовуються у терміни і за порядком, передбаченими відповідними Угодами з вищими навчальними закладами-партнерами.

4.4. Запис на блок вибіркових дисциплін здійснюється на підставі написаної здобувачем вищої освіти заяви на ім'я декана факультету. В заяві здобувач вищої освіти зазначає обраний блок вибіркових дисциплін або перелік навчальних дисциплін. Заяву здобувач вищої освіти подає до деканату.

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання такий запис здійснюють під час установчої або заліково-екзаменаційної сесії.

4.5. Протягом двох тижнів після написання заяви здобувачі вищої освіти мають право корегувати перелік вибіркових дисциплін, змінюючи їх через подання відповідної заяви до деканату. У цьому випадку має бути відмітка деканату про анулювання попередньої заяви.

4.6. У разі якщо здобувач вищої освіти у визначений п. 4.3 термін не записався на блок або перелік вибіркових дисциплін, деканат факультету здійснює запис такого здобувача вищої освіти на блок вибіркових дисциплін самостійно.

4.7. Здобувач вищої освіти, який з поважної причини, підтвердженої документально, був відсутній протягом визначеного п.4.3 терміну та не записався на блок вибіркових дисциплін, має право зробити такий запис протягом першого тижня після того, як він з'явився на навчання.

4.8. На підставі заяв здобувачів вищої освіти деканати формують академічні групи з вивчення вибіркових дисциплін, склад яких погоджує декан факультету.

4.9. Мінімальна чисельність здобувачів з вивчення вибіркових дисциплін встановлюється в Університеті щорічно.

4.10. Якщо для вивчення окремої вибіркової дисципліни або блоку вибірових дисципліни не сформувалась мінімальна кількість здобувачів вищої освіти, то деканат доводить до відома здобувачів вищої освіти певний перелік дисциплін, які не будуть вивчатись. Після цього здобувач вищої освіти протягом тижня повинен обрати інший блок дисциплін або іншу вибірову дисципліну з переліку, з яких сформувалась (чи сформується) кількісно достатня група здобувачів вищої освіти.

4.11. Заява зберігається в особовій справі здобувача вищої освіти протягом усього терміну навчання.

4.12. Обрані дисципліни вносяться до робочих навчальних планів освітніх програм і визначають навчальне навантаження кафедр і конкретного науково-педагогічного працівника, яке розраховується до початку навчального року.

4.13. У випадку поновлення, переведення здобувача вищої освіти чи допуску до занять після завершення академічної відпустки або зарахування для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» на базі «молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста)» зі скороченим терміном навчання, за письмовою заявою здобувача вищої освіти та згодою гаранта освітньої програми можливе перезарахування вибірових дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін із циклу вільного вибору.

Схвалено на засіданні Вченої ради Одеського національного університету імені І.І. Мечникова 17 грудня 2019 р., протокол № 4.

Вчений секретар

С.В. Курандо